

מספר פנימי : 576962-5976
נספח מס' כ-717/א'
(פ/20/2696)

הצעת חוק יסודות המשפט (תיקון), התשע"ח-2018

הצעת חוק זו נדונה בכנסת בקריאה הראשונה ביום כ"ד בחשוון
התשע"ח (13 בנובמבר 2017), והועברה לוועדת החוקה חוק ומשפט.

הצעת החוק מוגשת – בצירוף הסתייגויות – לקריאה השנייה ולקריאה
השלישית ביום כ' באדר התשע"ח (7 במרס 2018).

להצעת החוק הוגשו בקשות רשות דיבור.

**יוזמים: חברי הכנסת ניסן סלומינסקי, שולי מועלם-רפאלי, מכלוף
מיקי זוהר, אברהם נגוסה, עודד פורר, ענת ברקו, יעקב מרגי, דוד
אמסלם, יואב בן צור**

הצעת חוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית

מספר פנימי: 576962-5976
**נספח מס' כ-717/א'
(פ/20/2696)**

חוק יסודות המשפט (תיקון), התשע"ח-2018

תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ס-1980¹, בסעיף 1, במקום "מורשת ישראל" יבוא "המשפט העברי ומורשת ישראל".

¹ ס"ח התש"ס, עמ' 163.

נספח מס' כ-717/א'
(פ/20/2696)

הסתייגויות ובקשות רשות דיבור

להצעת חוק יסודות המשפט (תיקון), התשע"ח-2018

* הערה: אם תתקבל הסתייגות המצריכה זאת, ימוספרו יתר הוראות החוק ויתוקנו ההפניות אליהן בהתאם.

הסתייגויות

לפני סעיף 1

חברי הכנסת מרב מיכאלי, רויטל סויד, יצחק הרצוג, ציפי לבני, שלי יחימוביץ', סתיו שפיר, איציק שמולי, עמר בר-לב, יחיאל חיליק בר, עמיר פרץ, איתן כבל, מיקי רוזנטל, יואל חסון, זוהיר בהלול, איתן ברושי, מיכל בירן, נחמן שי, קסניה סבטלובה, איילת נחמיאס ורבין, יוסי יונה, איל בן ראובן, יעל כהן-פארו, סאלח סעד ולאח פדידה (להלן – קבוצת המחנה הציוני), חברי הכנסת דב חנין, איימן עודה, מסעוד גנאים, ג'מאל זחאלקה, אחמד טיבי, עאידה תומא סלימאן, עבד אל חכים חאג' יחיא, חנין זועבי, טלב אבו עראר, יוסף ג'בארין, ג'מעה אזברגה, סעיד אלחרומי וואאל יונס (להלן – קבוצת הרשימה המשותפת), חברי הכנסת יעל גרמן, קארין אלהרר, אלעזר שטרן, יאיר לפיד, מאיר כהן, עפר שלח, חיים ילון, יואל רזבוזוב, עליזה לביא, מיקי לוי ופנינה תמנו (להלן – קבוצת יש עתיד), וחברי הכנסת מיכל רוזין, אילן גילאון, עיסאווי פריג', תמר זנדברג ומוסי רז (להלן – קבוצת מרצ) מציעים:

1. לפני הסעיף יבוא:

"מטרה 1א. מטרת חוק זה לעגן בחוק את עקרונות המשפט העברי כחלק מעקרונות היסוד של השיטה, על אף שהדבר נעשה בפועל דרך המושג "מורשת ישראל".

לסעיף 1

קבוצת המחנה הציוני, קבוצת הרשימה המשותפת, קבוצת יש עתיד וקבוצת מרצ מציעות:

2. במקום הסעיף יבוא:

1. "תיקון סעיף 1 בחוק יסודות המשפט, התש"ס-1980, בסעיף 1, אחרי "עקרונות" יבוא "השוויון".

3. במקום הסעיף יבוא:

1. "תיקון סעיף 1 בחוק יסודות המשפט, התש"ס-1980, בסעיף 1, אחרי "עקרונות" יבוא "הדמוקרטיה".

4. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, אחרי "עקרונות" יבוא "האנושיות"."

5. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, אחרי "עקרונות" יבוא "החמלה"."

6. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, אחרי "עקרונות" יבוא "הערבות ההדדית"."

7. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, אחרי "עקרונות" יבוא "הרעות"."

8. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, אחרי "עקרונות" יבוא "השקיפות"."

9. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, אחרי "עקרונות" יבוא "הציונות"."

10. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, אחרי "היושר" יבוא "הביטחון"."

11. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, בסופו יבוא "ובאפשרותו ליתן משקל אף למשפט העברי.""

12. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, בסופו יבוא "ובלבד שהם בהלימה לחוק-יסוד : כבוד האדם וחירותו.""

13. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, בסופו יבוא "ובלבד שאין בהם כדי לפגוע בזכויות אדם, לרבות הפליה על רקע מגדר ומין.""

14. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, בסופו יבוא "לא מצא בית המשפט מענה הולם בעקרונות היסוד של השיטה, יפנה לעקרונות המשפט העברי.""

15. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, במקום "של מורשת ישראל" יבוא "של האנושות.""

16. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, בסופו יבוא "ושל המורשת הערבית ומורשת העמים.""

17. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, אחרי "לאור" יבוא "זכויות מיעוטים ולאור.""

18. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, בסופו יבוא "ככל שהיא באה לידי ביטוי בכתובתם ובחשיבתם של ההוגים החשובים אלברט איינשטיין, קרל מרקס ורוזה לוקסמבורג.""

19. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, במקום הסיפה החל במילים "יכריע בה" יבוא "יכריע בה לאור עקרונות הצדק והחירות האנושיים.""

20. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, במקום הסיפה החל במילים "יכריע בה" יבוא "יכריע בה לאור עקרונות מגילת זכויות האדם של האו"ם משנת 1948.""

21. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, במקום הסיפה החל במילים "יכריע בה" יבוא "יכריע בה לאור עקרונות משפט העמים המקובל במשפט הבין-לאומי המינהגי.""

22. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, המילים "של מורשת ישראל" – יימחקו."

23. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, במקום הסיפה החל במילים "עקרונות החירות" יבוא "עקרונות היסוד של השיטה.""

24. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, במקום הסיפה החל במילים "עקרונות החירות" יבוא "עקרונות המשפט העברי, ככל שהדבר עולה בקנה אחד עם עקרונות היסוד של השיטה.""

25. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, במקום "לאור עקרונות" יבוא "בהשראת עקרונות"."

26. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, בסופו יבוא "או לאור עקרונות היסוד של השיטה.""

27. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, אחרי "בדרך של היקש" יבוא "או בעקרונות היסוד של השיטה"."

28. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, אחרי "יכריע בה" יבוא "באופן מידתי"."

29. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, בסופו יבוא "ככל שהדבר לא פוגע בזכויות יסוד.""

30. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, בסופו יבוא "באופן ההולם את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.""

31. במקום הסעיף יבוא :

"תיקון סעיף 1 .1 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, בסעיף 1, במקום הסיפה החל במילים "עקרונות החירות" יבוא "עקרונות יסודות המשפט המודרני התואם לרוח התקופה.""

32. במקום הסעיף יבוא :

1. "תיקון סעיף 1 בחוק יסודות המשפט, התש"ס-1980, בסעיף 1, במקום הסיפה החל במילים "לאור עקרונות החירות" יבוא "לאור עקרונות המשפט העברי ומורשת ישראל המתישבים עם עקרונות החירות, הצדק, היושר, השלום והשוויון.""
33. אחרי "ומורשת ישראל" יבוא "ובלבד שאין בהם סתירה לחקיקה או להלכה פסוקה קיימת".
34. אחרי "ומורשת ישראל" יבוא "ובלבד שאלו אינם עומדים בסתירה לעקרונות הדמוקרטיה".
35. אחרי "ומורשת ישראל" יבוא "ובלבד שאלו מושכלות יסוד בחברה הישראלית."
36. אחרי "ומורשת ישראל" יבוא "ובלבד שאלו אינם יוצרים הפליה כלפי אזרחי המדינה שאינם יהודים".
37. אחרי "ומורשת ישראל" יבוא "ובלבד שאלו אינם יוצרים הפליה כלפי אזרחי המדינה בשל נטייתם המינית".
38. אחרי "ומורשת ישראל" יבוא "ובלבד שאלו אינם יוצרים הפליה כלפי אזרחי המדינה בשל דתם".
39. אחרי "ומורשת ישראל" יבוא "ובלבד שאלו אינם סותרים את ערכי הציונות".
40. אחרי "ומורשת ישראל" יבוא "ובלבד שאלו אינם יוצרים הפליה כלפי נשים".
41. במקום "המשפט העברי" יבוא "המוסר העברי".
42. במקום "המשפט העברי" יבוא "הדמוקרטיה הישראלית".
43. במקום "המשפט העברי" יבוא "הדמוקרטיה".
44. במקום "המשפט העברי" יבוא "המשפט הבין-לאומי".
45. במקום "המשפט העברי" יבוא "המוסר האוניברסלי".
46. במקום "המשפט העברי" יבוא "חזונם של נביאי ישראל".
47. במקום "המשפט העברי" יבוא "מגילת העצמאות".
48. במקום "המשפט העברי" יבוא "המשפט הבין-לאומי בדבר זכויות האדם".
49. במקום "המשפט העברי" יבוא "עקרונות הכרזת האו"ם לכל באי העולם בדבר זכויות האדם".
50. במקום "המשפט העברי" יבוא "השוויון".
51. במקום "המשפט העברי" יבוא "המשפט העברי כפי שהם באים לידי ביטוי במנהגי היהדות הפלורליסטית".
52. אחרי "המשפט העברי" יבוא "התומך בציונות ובמדינת ישראל ורואה בה ראשית צמיחת

גאולתנו".

53. אחרי "המשפט העברי" יבוא "התומך בהגדרתה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית".
54. אחרי "המשפט העברי" יבוא "התומך בגר, ביתום ובאלמנה".
55. אחרי "המשפט העברי" יבוא "התומך בגיורת, ביתומה ובאלמנה".
56. בסופו יבוא "ובסופו יבוא "ובלבד שלא ייפגעו זכויות הנשים וקהילות הלהט"ב".
57. בסופו יבוא "ובסופו יבוא "ובלבד שלא תמנע את ביטול בתי הדין הרבניים וגירושין יוכרעו על פי עקרונות החירות, הצדק והיושר".
58. בסופו יבוא "ובסופו יבוא "בתנאי שלא תפגע בסולידריות החברתית בישראל".
59. בסופו יבוא "ובסופו יבוא "הוראות חוק עבודת נשים, התשי"ד-1954, תגברנה".
60. בסופו יבוא "ובסופו יבוא "ובלבד שלא יפגע בזכויות נשים".
61. בסופו יבוא "ובסופו יבוא "ובלבד שלא יפגע בזכויות הקהילה הגאה".
62. בסופו יבוא "ובסופו יבוא "ובלבד שישמור על יסודות החירות הצדק והשלום".
63. בסופו יבוא "ובסופו יבוא "ובלבד שיהלום את עקרונות מגילת העצמאות".
64. בסופו יבוא "ובסופו יבוא "ובלבד שיהלום את עקרון מדינת ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי".

לאחרי סעיף 1

קבוצת המחנה הציוני, קבוצת הרשימה המשותפת, קבוצת יש עתיד וקבוצת מרצ מציעות:

65. אחרי הסעיף יבוא:

"הוספת סעיף 1א 2. בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, אחרי סעיף 1 יבוא:

1א. "אופן השימוש על אף האמור בסעיף 1, לא ייעשה שימוש לטובת במקורות המשפט הכרעה משפטית במקורות המשפט העברי אם הכרעה זו עומדת בסתירה לעקרונות החירות, הצדק, היושר והשלום של הדמוקרטיה הישראלית כפי שאלו נהוגים ומוסכמים בחברה הישראלית בעת קבלת הכרעה.""

66. אחרי הסעיף יבוא:

"הוספת סעיף 1א 2. בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, אחרי סעיף 1 יבוא:

1א. "אופן השימוש
במקורות המשפט
העברי
על אף האמור בסעיף 1, לא ייעשה שימוש במקורות
המשפט העברי לטובת הכרעה משפטית אם הכרעה
זו עומדת בסתירה לפרשנות השופט לחקיקה
הנוגעת בדבר, ובלבד שהיא על פי חוק.""

67. אחרי הסעיף יבוא :

2. "הוספת סעיף 1א .2 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, אחרי סעיף 1 יבוא :

1א. "אופן השימוש
במקורות המשפט
העברי
על אף האמור בסעיף 1, אם יימצא מענה לשאלה
המשפטית הטעונה הכרעה הן במקורות מורשת
ישראל והן במקורות המשפט העברי – ההכרעה
תתקבל על פי עקרונות מורשת ישראל.""

68. אחרי הסעיף יבוא :

2. "הוספת סעיף 1א .2 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, אחרי סעיף 1 יבוא :

1א. "אופן השימוש
במקורות המשפט
העברי
על אף האמור בסעיף 1, לא ייעשה שימוש לטובת
הכרעה משפטית במקורות המשפט העברי אם
הכרעה זו עומדת בסתירה לעקרונות הדמוקרטיה
הישראלית.""

69. אחרי הסעיף יבוא :

2. "הוספת סעיף 1א .2 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, אחרי סעיף 1 יבוא :

1א. "אופן השימוש
במקורות המשפט
העברי
על אף האמור בסעיף 1, לא ייעשה שימוש לטובת
הכרעה משפטית במקורות המשפט העברי אם
הכרעה זו עומדת בסתירה לחקיקה או להלכה
פסוקה קיימת.""

70. אחרי הסעיף יבוא :

2. "הוספת סעיף 1א .2 בחוק יסודות המשפט, התש"ם-1980, אחרי סעיף 1 יבוא :

א1. "אופן השימוש על אף האמור בסעיף 1, לא ייעשה שימוש לטובת במקורות המשפט הכרעה משפטית במקורות המשפט העברי אם הכרעה זו עומדת בסתירה לערכי היסוד שמגילת העברי העצמאות מכירה בהם." "

71. אחרי הסעיף יבוא :

2. "הוספת סעיף א1 .2 בחוק יסודות המשפט, התש"ס-1980, אחרי סעיף 1 יבוא :

א1. "אופן השימוש על אף האמור בסעיף 1, לא ייעשה שימוש לטובת במקורות המשפט הכרעה משפטית במקורות המשפט העברי אם הכרעה זו עומדת בסתירה להכרעות בג"ץ קודמות העברי באותו הנושא." "

72. אחרי הסעיף יבוא :

2. "הוספת סעיף א1 .2 בחוק יסודות המשפט, התש"ס-1980, אחרי סעיף 1 יבוא :

א1. "אופן השימוש על אף האמור בסעיף 1, לא ייעשה שימוש לטובת במקורות המשפט הכרעה משפטית במקורות המשפט העברי אם הכרעה זו היא הכרעה תקדימית בתחום הנדון." "

73. אחרי הסעיף יבוא :

2. "הוספת סעיף א1 .2 בחוק יסודות המשפט, התש"ס-1980, אחרי סעיף 1 יבוא :

א1. "אופן השימוש על אף האמור בסעיף 1, לא ייעשה שימוש לטובת במקורות המשפט הכרעה משפטית במקורות המשפט העברי אם אלו עומדים בניגוד לעקרונות היסוד של שיטת המשפט העברי הישראלית המודרנית." "

74. אחרי הסעיף יבוא :

2. "הוספת סעיף א1 .2 בחוק יסודות המשפט, התש"ס-1980, אחרי סעיף 1 יבוא :

”פרשנות לעקרונות 1א. לעניין סעיף 1, הפרשנות לעקרונות מורשת ישראל תהא בהתאם לעקרונות המפורטים במגילת העצמאות, כלהלן: מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות; מדינת ישראל תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; מדינת ישראל תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונו של נביאי ישראל; מדינת ישראל תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדלי דת, גזע ומין; מדינת ישראל תבטיח חופש דת, חופש מצפון, לשון, חינוך ותרבות; מדינת ישראל תשמור על המקומות הקדושים לכל הדתות; מדינת ישראל תהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות.”

75. אחרי הסעיף יבוא:

”הוספת סעיף 1א 2. בחוק יסודות המשפט, התש”ס–1980, אחרי סעיף 1 יבוא:

”פרשנות לעקרונות 1א. לעניין סעיף 1, הפרשנות לעקרונות מורשת ישראל תהא בהתאם לעקרונות הדמוקרטיה הישראלית ונאמנה לרוח התקופה שבה מתקבלת ההכרעה.”

76. אחרי הסעיף יבוא:

”הוספת סעיף 1א 2. בחוק יסודות המשפט, התש”ס–1980, אחרי סעיף 1 יבוא:

”התאמה לעקרונות 1א. אין באמור בסעיף 1 כדי לסתור את עקרונות חוק-חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו
האדם וחירותו

77. אחרי הסעיף יבוא:

”הוספת סעיף 1א 2. בחוק יסודות המשפט, התש”ס–1980, אחרי סעיף 1 יבוא:

”התאמה לעקרונות 1א. אין באמור בסעיף 1 כדי לסתור את עקרונות שיטת המשפט הישראלית המודרנית
החקיקה הקיימת או לסתור את עקרונות שיטת המשפט הישראלית המודרנית.”

78. אחרי הסעיף יבוא :

”הוספת סעיף 1א 2. בחוק יסודות המשפט, התש”ס-1980, אחרי סעיף 1 יבוא :

”שפיטה על פי 1א. על אף האמור בסעיף 1, אם יבחר פונה או עותר עקרונות המשפט העברי
לבית המשפט שלא להישפט על פי המשפט העברי – לא יהיה רשאי בית המשפט לשפוט על פי עקרונות המשפט העברי.”

79. אחרי הסעיף יבוא :

”תחילה 2. תחילתו של חוק זה בשנת 2030.”

בקשות רשות דיבור

חברי הכנסת אורי מקלב, עודד פורר
